

Verran Arbeiderparti, Follafooss i Nord-Trøndelag,
7. september 1975.

Indeksoppgjøret og Regjeringens økonomiske opplegg.

(Utdrag)

Vi står nå foran viktige inntektsoppgjør for de store lønnstakergrupper. Etter den avtale som ble inngått i vår mellom hovedpartene i arbeidslivet, har arbeidstakerne rett til å forhandle om kompensasjon i lønssatsene for den prisstigning som har funnet sted siden dengang. Forhandlingene om dette oppgjøret skjer på en tid da Regjeringen er i ferd med å fastlegge hovedlinjene i den økonomiske politikken i statsbudsjettet og nasjonalbudsjettet for 1976. Disse saker bør bli håndtert i sammenheng. Indeksoppgjøret i høst vil virke inn på utviklingen av inntekter, priser og produksjonsforholdene. Regjeringens forslag om statlige tiltak og utgifter, trygder og skatter vil også få virkning for utviklingen i arbeidslivet og folks disponible realinntekter.

For Regjeringen har det vært en viktig oppgave å medvirke til at indeksoppgjøret og statens økonomiske opplegg rettes inn mot tre hovedmål for den økonomiske politikken i den aktuelle situasjon:

- produksjonslivet må holdes igang og sysselsettingen holdes oppe,
- vanlige inntektstakere og de trygdede må sikres en akseptabel øking i disponibel realinntekt i 1976,
- takten i prisstigningen må bli redusert.

Disse tre hovedmål kan vanskelig nås, uten at det skjer en kombinasjon - en sammenknytning-mellom de tiltak staten treffer og de avtaler som hovedpartene i arbeidslivet kommer fram til.

Regjeringen la fram i Statsråd fredag 5. september en beredskapsplan for sysselsettingen for de nærmeste måneder framover. Tiltak vil bli satt iverk hvis tilbakeslaget ute skulle vare, eller om virkningene på vår økonomi av den oppgang som synes å være i sikte, skulle bli forsinket. Det er særlig viktig å unngå en bølge av permisjoner og driftsinnskrenkninger i vinterhalvåret, da situasjonen på arbeidsmarkedet kan bli vanskelig. Allerede nå vil det derfor bli truffet forberedelser og igangsatt prosjekter som får virkninger på sysselsettingssituasjonen i vinterhalvåret. En proposisjon om ekstraordinære sysselsettingstiltak vinteren 1975 - 76 vil bli en av de første saker for Stortinget, når det kommer sammen i de første dager av oktober. Forslag til ekstraordinære bevilgninger til sysselsettingstiltak vil beløpe seg til ca. 300 mill. kroner og skaffe arbeide for 20.000 personer i 4 måneder. Statsbankenes utlånsrammer blir foreslått hevet. Tiltakene vil bli innarbeidet i det økonomiske opplegget i statsbudsjettet og nasjonalbudsjettet.

Hovedpartene i arbeidslivet har hatt forberedende drøftinger om formen og rammen for indeksoppgjøret i høst. Representanter for Regjeringen og hovedorganisasjonene for arbeidstakere, arbeidsgivere, jordbrukere og fiskere hadde møte i går - lørdag den 6. september - i det såkalte Kontaktutvalget. Det var der enighet om å finne en ramme for et oppgjør der en kombinerte statlige tiltak med kompensasjon for prisstigningen i lønnsattsene. Et avsluttende møte i Kontaktutvalget ventes holdt den 10. september.

Etter de linjer en nå arbeider, bør det vesentligste av inntektsforbedringene i tilknytning til indeksoppgjøret skje i form av tiltak fra statens side. Dette kan omfatte skattelette, økte sosiale ytelser og endringer i stønadssatser. En forhøyelse av de nominelle lønnsatser bør svare for en mindre del av indeksoppgjøret. Ved valget av denne løsning vil det være mulig å sikre en fortsatt øking i de reelle inntekter som de store inntektsgrupper har til rådighet, samtidig som virkningene på priser og kostnader av dette oppgjør blir mindre enn ved andre oppgjørsformer.

De yrkesaktive har i 1974 og 1975 hatt en ekstraordinær sterk øking i sine disponible realinntekter, det vil si inntektsforbedringer etter at prisøkingen er tatt hensyn til. Denne sterke inntektsframgang må ses på bakgrunn av at det i de nærmeste foregående år ikke var noen reell inntektsoppgang for vanlige inntektstakere. Utviklingen i 1974 og 1975 må betraktes som en kompensasjon for den foregående periode med stagnasjon i real-lønnen. Samtidig har økingen i inntektstakernes kjøpe-evne og den skattelette som ble gjennomført i disse to årene,

medvirket til å holde oppe produksjonen og sysselsettingen i de næringer og bransjer som ikke er direkte rammet av etterspørselssvikten fra ute-markedene. Tar vi gjennomsnittet av utviklingen i de to siste årene og den foregående stagnasjonsperiode, svarer inntektsøkningene til det en kan regne med som en normal, langsiktig inntektsframgang. Også for 1976 tar en sikte på å oppnå reelle inntektsforbedringer av dette omfang. De vil ligge på linje med det som svarer til en ordinær, langsiktig produksjonsframgang i landet.

Innenfor rammen av en ordinær vekst i disponibel realinntekt på 2-3 prosent for de yrkesaktive samlet, vil Regjeringen søke å gi inntektsutviklingen en lavtlønnsprofil. Lavere og midlere inntektsgrupper bør få en sterkere vekst enn høyere inntektsgrupper. De trygdede bør i 1976 sikres en forbedring av realinntekten som er minst like sterk som for de yrkesaktive.

Generelt vil den økonomiske utvikling ute i verden, først og fremst i industrilandene i Vest-Europa og Nord-Amerika, være av ganske avgjørende betydning for situasjonen i arbeidslivet i Norge.

For en tid kan våre egne konjunkturtiltak demme opp for virkningene av tilbakeslag som rammer våre utenriksnæringer. En krise av det omfang som nå gjør seg gjeldende i andre land, vil imidlertid i lengden også måtte få alvorlige virkninger på situasjonen i Norge. De fleste land har allerede truffet kraftige tiltak for å bringe krisen til opphør og snu utviklingen. Men for disse land vil det ta tid før en vending i konjunktursituasjonen kan spores på deres arbeidsmarkeder. Etter nøkterne vurderinger som er foretatt

i økonomiske samarbeidsorganisasjoner om den sannsynlige utvikling i produksjon, handel og etterspørsel ute, og med de beredskapstiltak vi for vår egen del har truffet, har vi godt håp om at 1976 vil bringe med seg fornyet økonomisk framgang og bli et godt år for de fleste sosiale grupper i landet.

- - - - -

Konsesjonsloven - overdragelse av fast eiendom.

Både før og under valgdebatten har det fra konservativt hold blitt ført en vill-ledende agitasjon om hva den nye konsesjonslov om overdragelse av fast eiendom går ut på. Høyre-ledere har stent med i denne agitasjonen. Den har vært egnet til å skapetvil og misforståelser blant menigmann om de formål loven skal tjene og hvilke virkninger den vil ha i praksis.

For å fjerne disse misforståelser har Landbruksdepartementet utarbeidet en orientering om lovens innhold og hvordan den vil bli praktisert. Denne orientering er under trykking og vil foreligge for publikum i nær framtid.

Den nye konsesjonsloven bygger på det lovverk og den praksis en hadde før. Loven avløser 7 gamle lover. Den har ført til en forenkling og samordning av det gamle lovverket og fører videre den praksis som har vært fulgt. Loven har fem hovedformål:

- den vil sikre forsvarlige eier- og bruksforhold i jordbruket. Brukene skal drives av selveiende

bønder. Det skal være bo- og driveplikt på bruket,

- jordvernet skal styrkes. Vi skal ta vare på dyrket mark og arealer som kan settes i produksjon,
- naturvern- og friluftsinnteresser skal tas vare på. Utnytting av grunn til ulike samfunnsformål skal skje etter en forsvarlig planlegging,
- den skal hindre spekulasjonskjøp av eiendom og en uheldig oppdriving av prisene på jordbruks-eiendommer og grunn,
- den skal sørge for en enklere administrativ håndtering av overdragelser av mindre eiendommer.

Jordbrukets egne faglige organisasjoner har gått inn for et slikt lovverk. Av de ansvarlige politiske partier står Høyre alene i sin agitasjon mot loven. Den ble vedtatt av Stortinget med tilslutning fra mellompartiene.

Etter mellompartienes oppfatning har agitasjonen - særlig fra Høyre - som er blitt drevet mot konsesjonsloven, antatt en så uvederheftig karakter at lederne for disse partiets stortingsgrupper i en felles erklæring har funnet å måtte ta bestemt avstand fra den. I denne agitasjonen er det blitt gitt en framstilling av den nye konsesjonsloven som etter disse lederes oppfatning er egnet til å vill-lede opinionen og skade den politiske atmosfæren.

Tiltak i fiskerinæringen.

Det har vært en hovedoppgave for Regjeringen å skape vilkår for varige og gode arbeidsmuligheter innenfor alle ledd i fiskerinæringen. Fiskeressursene i havområdene utenfor Norge og i enkelte fjernere farvann er grunnlaget for virksomheten i våre fiskerier. I samarbeid med andre nasjoner har Regjeringen gått inn for å få internasjonalt anerkjente ordninger som kan verne om naturgrunnlaget i havet og sikre en fornuftig utnyttelse av fiskeressursene langs kysten og i havområdene utenfor Norge.

Fiskerne må settes i stand til å skaffe seg tidsmessige fartøyer og redskaper, som gir muligheter for helårsfiske og sikrer en stabil tilgang av råstoff til vår fiskeindustri. Stabilitet og gode lønnsomhetsforhold i fisket er en forutsetning for rekruttering til yrket. En regulering av redskapsinnsatsen og av tilvirkning og omsetningsforhold er nødvendig for stabilitet og lønnsomhet i næringen. Dette har vært siktemålet med de mange fiskeripolitiske tiltak som Regjeringen har truffet i senere tid:

- fra 31. januar 1975 ble det innført tre trålfrie soner utenfor kysten av Nord-Norge. De har et flateinnhold på 8.800 km² og strekker seg opptil 33 nautiske mil utenfor gjeldende fiskerigrense på 12 mil. Betydelige framskritt er gjort under FN's havrettskonferanse for å komme fram til 200 miles økonomiske soner som en internasjonal ordning. Det er håp om at dette arbeid kan føres fram til avslutning i 1976,
- en kvoteordning for fangst av norsk-arktisk torsk ble for første gang etablert som en internasjonal ordning i 1975. En tilsvarende ordning vil gjelde for 1976,
- forbud mot flytetral ble innført fra 1. juni 1974 for fangst av torsk, hyse og sei innenfor 12-mils grensen. Det er gjennomført en konsesjonsordning for fartøyer over 90 fot som driver fiske med notredskap etter sei,
- for å supplere fiskernes egen kapitalinnsats og sette dem bedre i stand til å fornye fiskeflåten, vil Statens Fiskarbank i høst iverksette en egen stønadsordning med rentefrie lån og lang avdragstid,
- rammen er utvidet for lån i Norges Bank for tilvirkning og avsetning av fisk. Ekstraordinære rentefrie lån er gitt til tilvirkningsindustrien for torsk og hermetikk. Tilskott er gitt til avlastningssalg av fiskehermetikk,

- ekstraordinære tilskott er gitt til både torskesektoren og sildesektoren. Tilskottsordninger for 1975 kan nyttes fullt ut allerede innen 1. oktober 1975. For resten av året må det bevilges ytterligere beløp,
- arbeidet med en langtidsplan for fiskeriene er igang. Utkast til stortingsmelding om planen ventes å foreligge høsten 1976,
- en vurdering av drifts- og lønnsomhetsforhold i fiskeforedlingen er igang. Formålet er å skape grunnlag for stabile og godt betalte arbeidsplasser i industrien. Fiskeridepartementet har satt igang en bransjevis gjennomgåelse av organisasjonsformen i eksportsektoren.